

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kyselyssä on mahdollista edetä vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Suurimpaan osaan kysymyksistä on mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Jokaista vastausta on mahdollista perustella ja perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyn lopussa on runsaasti vastustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä

Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Kyselyä ei ole kuitenkaan mahdollista muokata kahden eri toimipisteen välillä. Mikäli samaa muokattavaa kyselylinkkiä muokataan kahdesta eri toimipisteestä samanaikaisesti, kyselyyn tallentuu viimeisin versio. Tästä syystä kyselylinkkiä ei pidä jakaa eteenpäin.

Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenvedo-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvedosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvedosivun lopussa olevaa **Valmis-painiketta**. Valmis-painikkeen painamisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Kyselylomakkeeseen voi vastata vain kerran.

Vastaajille on toimitettu myös kyselyn tekstitiedostoversio lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi sellaista menettelyä, että kyselyvastausta työstetään tekstitiedostona ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Lisätietoja kyselystä antavat:

osastopäällikkö Kirsi Varhila, p. 02951 63338
hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367
neuvotteleva virkamies Kari Haavisto, p. 02951 63342
sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

osastosihteeri Hang Pham, p. 02951 63569
osastosihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395
sähköpostit muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

TAUSTATIEDOT

1. Vastaajatahon virallinen nimi
2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi
3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot
4. Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä
5. Toimielimen nimi
6. Onko vastaaja*
 - ☐ kunta
 - ☐ kuntayhtymä
 - ☐ valtion viranomainen
 - ☐ järjestö
 - ☐ ei mikään edellä mainituista

KYSYMYKSET

1 luku Yleiset säännökset

7. 5 §:ssä säädetään palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan keskittää. Onko säännös tarkoituksenmukainen?
- ☐ Kyllä
 - ☒ **X Ei. Säännös on tulkinnanvarainen.**
 - ☐ Ei kantaa
8. 7 §:ssä säädetään palvelujen kielestä. Turvaako säännös asianmukaisesti palvelujen käyttäjien kielelliset oikeudet?
- ☒ **X Kyllä**
 - ☐ Ei
 - ☐ Ei kantaa
9. 8 ja 9 §:ssä säädetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kuuluu ensisijaisesti kunnille. Sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän on otettava päätöksissään huomioon niiden vaikutukset väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä annettava kunnille asiantuntija-apua. Onko säännösten mukainen työnjako tarkoituksenmukainen?
- ☐ Kyllä
 - ☒ **X Ei. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sektorirajat ylittävä kokonaisuus rikkoutuu kunnissa.**
 - ☐ Ei kantaa
10. Muita huomioita 1 luvun säännöksistä.

2 luku Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen

11. 11 §:ssä säädetään järjestämisvastuusta. Onko säännöksen mukainen järjestämisvastuun sisältö mielestänne tarkoituksenmukainen?
- ☒ **X Kyllä. Vaikkakin se kaventaa kuntien vaikuttamismahdollisuuksia sote-palveluihin alueellaan. Laki on paikoin tulkinnanvarainen ja lisää normiohjausta.**
 - ☐ Ei
 - ☐ Ei kantaa
12. 12 §:ssä säädetään järjestämispäätöksestä. Järjestämispäätöksen tarkoituksena on määritellä, miten sote-alue huolehtii järjestämisvastuun toteuttamisesta. Sote-alue päättää järjestämispäätöksen sisällön sote-alueen sekä tuottamisvastuussa olevien kuntien ja kuntayhtymien välisten neuvottelujen perusteella. Onko järjestämispäätöksen laatimismenettely tarkoituksenmukainen?
- ☐ Kyllä

X Ei. Laatumismenettely ei saa vaikeuttaa tuottavuuden, vaikuttavuuden ja laadun kehittämistä, ja sen tulisi antaa tuottajatahoille myös riittävästi kannusteita ja toimintamahdollisuuksia.

☐ Ei kantaa

13. Pidätkö tarkoituksenmukaisena, että järjestämis päätöksessä määritellään kaikki säännöksen mukaiset asiat (kohdat 1–13)?

☐ Kyllä

X Ei. Jos lakiin kirjoitetaan hyvin yksityiskohtaisesti ja samalla tulkinnanvaraisesti järjestämis päätöksen sisällöstä, seurauksena voi myös olla jatkuvat sopimusneuvottelut lain sisällön ja sopimuksen tulkinnoista.

☐ Ei kantaa

14. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, valitkaa listasta ne säännöksen kohdat, joita ei mielestänne tulisi määritellä järjestämis päätöksessä:

1. Asiakaslähtöisen integraation toteutumisen keinot
2. Lähipalvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden varmistaminen
3. Valtakunnallisten tavoitteiden ja kehittämisohjelmien toteuttaminen
4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, vastuut ja yhteistyö
5. Palvelujen laatu- ja palvelutaso sekä yhtenäiset käytännöt
6. Väestön kielellisten oikeuksien toteutuminen
7. Tuottamisvastuussa olevat kunnat, kuntayhtymät ja niiden tehtävät
8. Ympäri vuorokautisesta päivystyksestä vastaavat kunnat ja kuntayhtymät
9. Sote-alueen omalla tuotantovastuulla olevat tukipalvelut sekä muut sote-alueen tuotantoon otetut palvelut
10. Rahoituksen ja voimavarojen kohdentaminen tuottamisvastuussa oleville kunnille ja kuntayhtymille
11. Palveluhankintojen sekä palvelusetelin käytön keskeiset periaatteet ja laajuus
12. Palvelurakennetta koskevat tehtävät
13. Kohtien 1–12 seuranta ja arviointi

Jos lakiin kirjoitetaan hyvin yksityiskohtaisesti ja samalla tulkinnanvaraisesti järjestämis päätöksen sisällöstä, seurauksena voi myös olla jatkuvat sopimusneuvottelut lain sisällön ja sopimuksen tulkinnoista.

15. Pitäisikö järjestämis päätöksessä päättää jostain muusta kuin säännöksen mukaisista asioista?

☐ Kyllä

☒ X Ei

☐ Ei kantaa

16. 13 §:ssa säädetään sote-alueen muista kuin järjestämis päätöksen mukaisista tehtävistä, joiden tarkoituksena on erityisesti antaa sote-alueelle toimivalta säännöksessä mainittujen toimintojen

suunnitteluun, yhteensovittamiseen ja kehittämiseen. Pidätekö tarkoituksenmukaisena, että sote-alueella on kaikki säännöksen mukaiset tehtävät?

- ☐ Kyllä
- ☒ **Ei**
- ☐ Ei kantaa

17. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, valitkaa listasta ne säännöksen mukaiset tehtävät, joita sote-alueella **ei** mielestänne tulisi olla.

1. Kunta- ja kuntayhtymärajat ylittävän yhteistyön varmistaminen
2. Valtakunnallisten strategisten linjausten toimeenpano ja kehittämistoiminnan suunnittelu
3. Tutkimustoiminnan suunnittelu, yhteensovittaminen ja yhteistyön varmistaminen
4. Työvoimatarpeen ennakointi ja koulutuksen suunnittelu ja kehittäminen
5. **X Henkilöstön tehtävärakenteen ja työnjaon sekä suunnittelun yhteensovittaminen**
6. Tiedonhallinnan sekä asiakas- ja potilastietojen yhteensovittaminen ja kokonaisarkkitehtuurin määrittely
7. Hyvinvointi- ja terveysseurantatietojen kerääminen ja hyödyntäminen

18. Muita huomioita luvusta 2

Sosiaali- ja terveysalueen ja kuntien välisen työnjaon tulee olla selkeä kriisinhallinnan valmius- ja varautumistehtävien osalta.

3 luku Sosiaali- ja terveydenhuollon tuottaminen

19. 14 §:ssä säädetään kunnallisesta tuottamisvastuusta. Säännöksen mukaan sote-alue päättää tuottamisvastuun antamisesta kunnalle ja kuntayhtymälle, jolla on sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamisvastuun edellyttämä oma henkilöstö ja muut voimavarat. Velvoite omasta henkilökunnasta ei kuitenkaan koske sitä osaa toiminnasta, joka toteutetaan esimerkiksi ostopalveluna. Onko tuottamisvastuusta säädetty tarkoituksenmukaisesti?

X Kyllä

- ☐ Ei
- ☐ Ei kantaa

20. 15 §:ssä säädetään sote-alueen tuottamisvastuusta. Sote-alueella on tuottamisvastuu järjestämis päätöksessä määritellyistä tukipalveluista, joita voivat olla esimerkiksi tietohallintoon liittyvät tehtävät. Onko tarkoituksenmukaista, että sote-alue voi säännöksen mukaisesti päättää ottaa tukipalveluja koskevan tuottamisvastuun itselleen?

X Kyllä

- ☐ Ei
- ☐ Ei kantaa

21. Muita huomioita luvusta 3

Uusimaa ja erityisesti pääkaupunkiseutu on muusta maasta poikkeava sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantorakenteeltaan ja myös väestömäärältään. Vantaalla on valmius toimia tuottajana myös muodostettavalla sosiaali- ja terveysalueelle siten, että erityissairaanhoidon palveluiden tuotannosta vastaa kuntien yhteisesti omistama toimija.

4 luku Hallinto

22. 19 §:n mukaan sosiaali- ja terveysalueen kuntayhtymään ja sen hallintoon sovelletaan mitä kuntalain 10 luvussa säädetään kuntayhtymästä, jollei lailla toisin säädetä. Onko tämä tarkoituksenmukaista?

X Kyllä

- ☐ Ei
- ☐ Ei kantaa

23. 23 §:ssä säädetään päätöksenteosta kuntayhtymän toimielimissä. Säännöksen mukaan kuntien äänimäärä perustuu kunnan asukaslukuun. Mikäli kunnat eivät ole toisin sopineet, käytössä on äänileikkuri, jonka perusteella mikään kunta ei voi saada yli puolta kuntayhtymän äänistä. Onko tämä hyväksyttävää?

X Kyllä

- ☐ Ei
- ☐ Ei kantaa

24. Muita huomioita luvusta 4.

5 luku Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

25. 28 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön sekä sote-alueen välisestä neuvottelumenettelystä. Neuvottelujen tarkoituksena on ohjata sosiaali- ja terveysalueen toimintaa palvelurakenteen kehittämisessä sekä edistää ministeriön ja sote-alueen välistä yhteistyötä. Pidätkö säännöksen mukaista neuvottelumenettelyä tarkoituksenmukaisena?

☒ **Kyllä**

☐ Ei

☐ Ei kantaa

26. 29 §:ssä säädetään sote-alueen ja tuottamisvastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän välisestä tulosohtauksesta. Pidätkö tarkoituksenmukaisena, että sote-alueen ja tuotantovastuussa olevan alueen välillä sovelletaan tulosohtausta?

☒ **Kyllä**

☐ Ei

☐ Ei kantaa

27. Turvaako 30 § asianmukaisesti asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palvelujen järjestämiseen liittyvään valmisteluun ja päätöksentekoon?

☐ Kyllä

☒ **Ei. Asukaskuulemisia koskevan pykälän pitää olla velvoittavampi. Tämä voitaisiin määritellä esim. järjestämis päätöksessä.**

☐ Ei kantaa

28. Muita huomioita luvusta 5

6 luku Rahoitus

29. 33 §:ssä säädetään sote-alueen rahoituksesta ja kustannusten jakautumisesta. Säännöksen mukaan kuntien maksuosuus perustuu asukasmäärään, jota on painotettu valtionosuuslaskennassa käytettävillä iällä ja sairastavuudella. Kunnat voivat sopia sote-alueen perustamissopimuksessa myös muiden valtionosuuslaskentaperusteiden huomioimisesta. Pidätkö tarkoituksenmukaisena, että kunnilla on säännöksen mukainen päätösvalta?

☒ **Kyllä**

- ☐ Ei
☐ Ei kantaa

30. 34 §:ssä säädetään tuottamisvastuussa olevan kunnan ja kuntayhtymän rahoituksesta. Järjestämispäätöksessä määritellään kaikille tuottamisalueille yhdenmukaisista korvausperusteista. Tuotantoalueen rahoituksessa on kuitenkin huomioitava järjestämispäätöksessä määritellyt palveluntuotannon vaikuttavuus- ja tehokkuusvaatimukset jolloin korvausperusteet voivat vaihdella tuotantoalueittain. Pidätkö tätä tarkoituksenmukaisena?

☒ **Kyllä**

- ☐ Ei
☐ Ei kantaa

31. 36 §:ssä säädetään hoidon ja kustannusten korvaamisesta eräissä tilanteissa. Onko säännöksen mukainen kustannusten korvaamisperiaate tarkoituksenmukainen?

☒ **Kyllä**

- ☐ Ei
☐ Ei kantaa

32. 37–39 §:ssä säädetään valtion koulutuskorvauksista. Koulutuskorvausten maksuedellytykset säilyvät säännösten perusteella nykyisellään. Ovatko säännökset tarkoituksenmukaisia?

☒ **Kyllä**

- ☐ Ei
☐ Ei kantaa

33. 40–46 §:ssä säädetään valtion korvauksista tutkimustoimintaan. Tutkimusrahoituksen kohdentamisperusteet säilyvät säännösten perusteella nykyisellään. Ovatko säännökset tarkoituksenmukaisia?

☒ **Kyllä**

- ☐ Ei
☐ Ei kantaa

34. Muita huomioita luvusta 6

Uudistuksen merkittävä riski on siinä, että peruskuntien kustannustehokkuus kasvaa laadusta tinkimällä ja ettei kustannustehokkuutta saada sisällytettyä kaiken kattavaksi perusperiaatteeksi.

Sopimus- ja rahoitusjärjestelmän luomisessa tulee huomioida kannustavasti erityisesti sellaisia tuottajakuntia, jotka ovat onnistuneet palvelurakenteidensa kustannustehokkuudessa jo ennen uudistusta.

7 luku Viranomaisvalvonta

35. Huomioita 7 luvun säännöksistä

8 luku Erinäiset säännökset

36. Huomioita 8 luvun säännöksistä.

Voimaannpanolaki

37. **Kysymys vain kuntien valtuustoille:** Voimaannpanolain 3 §:ssä on tarkoitus säätää sote-alueen kuntayhtymiin kuuluvista kunnista. Jokaisen kunnan on kuuluttava yhteen viidestä sote-alueen kuntayhtymästä. Eduskuntapuolueiden puheenjohtajien 23.3.2014 tekemän sopimuksen perusteella muodostettavat sote-alueet rakentuvat nykyisten erityisvastuualueiden pohjalta. Mikäli sote-alue muodostetaan nykyiseen erityisvastuualueeseen kuuluvista kunnista, kuuluuko kuntanne palvelujen järjestämisen kannalta perusteltuun sote-alueeseen? (*Liite: Erityisvastuualueisiin kuuluvat kunnat*)

X Kyllä

- ☐ Ei
- ☐ Ei kantaa

38. **Kysymys vain kuntien valtuustoille:** Mikäli kuntanne ei katso perustelluksi kuulua nykyisen erityisvastuualueen perusteella muodostettavaan sote-alueeseen, minkä erityisvastuualueen pohjalta muodostettavaan sote-alueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua?

X HYKS-erva

- ☐ KYS-erva
- ☐ OYS-erva
- ☐ TAYS-erva
- ☐ TYKS-erva

39. 8 §:ssä säädetään henkilöstön asemasta. Pykälään ei sisälly kuntarakennelain mukaista viiden vuoden irtisanomissuojaa henkilöstölle. Onko henkilöstön asemasta säädetty asianmukaisesti?

☐ Kyllä

X Ei

- ☐ Ei kantaa

40. 9 §:ssä säädetään omaisuusjärjestelyistä. Onko omaisuusjärjestelyistä säädetty asianmukaisesti?

☐ Kyllä

X Ei. Lyhyellä aikavälillä se, mitä on säädetty lakiesityksessä

omaisuusjärjestelyistä, on asianmukaista, mutta pitemmällä ajalla omaisuus tulisi olla tuottajavastuullisten kuntien ja kuntayhtymien hallinnassa.

- ☐ Ei kantaa

41. 11§:ssä säädetään sosiaali- ja terveysalueen rahoituksen siirtymäjärjestelystä. Säännökseen on säädetty kunnan rahoitusosuutta koskeva kolmen vuoden siirtymäaika, mikäli kunnan rahoitusosuus muuttuu nykyisestä. Onko rahoitusosuutta koskeva kolmen vuoden siirtymäaika riittävä?

☐ Kyllä

☒ **Ei. Neljä vuotta olisi parempi siirtymäaika kunnan rahoitusosuuteen.**

☐ Ei kantaa

42. 12 §:ssä säädetään kunnille ja kuntayhtymille myönnettävästä muutostuesta. Onko säännöksen mukainen muutostuki riittävä?

☐ Kyllä

☒ **Ei**

☐ Ei kantaa

43. Muita huomioita voimaannpanolaista

Tarvitaan selkeät valtakunnalliset siirtymälinjaukset.

Laki varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta

44. Onko varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta säädetty mielestänne tarkoituksenmukaisesti?

☒ **Kyllä**

☐ Ei

☐ Ei kantaa

Lopuksi

Mitä uudistuksen toimeenpanossa tulee erityisesti huomioida?

45. Mitä uudistuksen toimeenpanossa tulee erityisesti huomioida?

Ehdotus on suunniteltu alueelle, joka muodostuu keskisuurista maakunnista. Ehdotuksessa ei oteta huomioon pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan muusta maasta poikkeavaa rakennetta. Tämä voi vaarantaa erityisesti erikoissairaanhoidon järkevän ja kustannustehokkaan toteuttamisen, jos lakia tulkitaan siten että nykyisestä yhden tuottajan mallista luovutaan.

Tässä uudistuksessa siirtyy merkittävä osa kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämisvastuusta muodostettavalle sote-alueelle, sen takia perustuslailliset arvioinnit sekä uudistuksen liittymät kuntalakiuudistukseen tulee jatkovalmistelussa vielä huomioida.

Toimeenpanossa ja toteutuksessa tulee huomioida, ettei synny sote-alueiden välillä kansantaloudellisesti haitallista kilpailua.

On oikeudenmukaista, että toiminnan käynnistyessä ja sopimus- ja rahoitusjärjestelmän luomisessa huomioidaan kannustavasti erityisesti sellaisia kuntia/kuntayhtymiä, jotka ovat onnistuneet palvelurakenteidensa kustannustehokkuudessa jo ennen uudistusta.

46. Voitte lopuksi tuoda esiin yleisiä näkökulmia hallituksen esitysluonnokseen liittyen. Listatkaa alkuun mielestänne kolme tärkeintä näkökulmaa

Uudistuksella tulee olla vaikutuksia siihen, että palvelujärjestelmän kustannukset pysyvät julkisen talouden kestävyys turvaamisen edellyttämällä tasolla. Kansallisen tason menorajoitteiden tulee sisältää vastaavasti myös kuntien tehtävien ja velvoitteiden arviointia.

Uudistuksen tulee antaa mahdollisuuksia ja välineitä sote-alueiden tuottamisvastuullisten toimijoiden kustannusten hallintaan, talouden kestävyys kannustamiseen ja tehokkuuden kehittämiseen. Lakiesitykseen kirjatut tehtävien ja palvelujen tuottamisen eri vaihtoehdot tulisi aidosti toteuttaa.

Uudistus antaa mahdollisuuden hyvien ja tehokkaiden toimintatapojen levitykseen, mutta siihen on luotava puitteet. Sopimusperusteinen toimintamalli ei saisi estää tuottajatahojen joustavia käytäntöjä ja kokeiluja tehokkuuden, vaikuttavuuden ja laadun parantamiseen, vaan sen tulisi antaa tuottajatahoille myös riittävästi kannusteita ja toimintamahdollisuuksia.

Uudistus on vaikea erityisesti perustuslain 121 pykälässä määritellyn kuntien itsehallinnon kannalta. Pahimmillaan uudistus kaventaa kuntalaisten ja heidän valitsemiensa edustajien päätösvaltaa sosiaali- ja terveyspalveluissa. Siksi sosiaali- ja terveysalueilla on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntalaisten vaikutusvallan turvaamiseen ja siihen, että kuntayhtymän valtuustosta tai kuntayhtymän kokouksesta tulee todellinen päätöksentekuelin.